

"מפרי הארץ"

"פרשת בראשית"

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר"

רבינו בחיי פרשת בראשית : א"ר סימון ה' פעמים כתיב כאן אורה כנגד חמשה חומשי תורה. יהי אור, כנגד ספר בראשית שבו נתעסק הקדוש ברוך הוא וברא עולמו, ויהי אור, כנגד ואלה שמות שבו נגאלו ישראל ממצרים ויצאו מאפלה, וכתיב ביה: (שמות י', כג) "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם", וירא אלהים את האור, כנגד ספר ויקרא שהוא מלא הלכות הרבה. ויבדל אלהים בין האור, כנגד ספר במדבר שבו נבדלו ישראל בין יוצאי מצרים לבאי הארץ. ויקרא אלהים לאור כנגד משנה תורה שהוא מלא מצות הרבה. באור המדרש הזה בחמשה אורים הללו: האחד אור בריאת העולם, הב' אור הגאולה, הג' אור התשובה, שהמביא קרבן שב בתשובה ומתודה עליו, הד' אור בית המקדש, הה' אור התורה והמצות.

רמב"ן: "ויהי אור" לא אמר "ויהי כן", כאמור בשאר הימים, לפי שלא עמד האור בתכונה הזאת כל הימים כשאר מעשה בראשית. ויש לרבותינו בזה מדרש בסוד נעלם.

כלי יקר: ויאמר אלקים יהי אור. כתיב בפרשה זו חמש פעמים לשון אור וביום הרביעי כתיב חמש פעמים לשון מאור בתוספת מ"ם ויש בזה כוונה נפלאה, וזה כי מצינו לחז"ל שאמרו (חגיגה יב א) אור שנברא ביום ראשון נגנז ואיתא למאן דאמר הן הן המאורות שנבראו ביום ראשון ולא נתלו עד יום רביעי ונראין שני מדרשים אלו כסותרים זה את זה. והאמת אינו כן כי הכל מודים שאור של יום ראשון היה אור גדול ונגנז ואלו המאורות שנתלו ביום רביעי אינן עצם האור אלא קיבלו אורם מן ניצוץ אור העליון שנברא ביום ראשון לכך הזכיר בו לשון אור כי הוא היה עצם האור, אבל במאורות של יום רביעי הזכיר בכל אחד מאור בתוספת מ"ם להורות שקיבלו אורם מן אור אחר גדול מהם כהוראת המ"ם, ולפי זה אין המדרשים סותרים זה את זה כי אור הראשון נגנז לדברי הכל לצדיקים, והמאורות של יום רביעי קיבלו ניצוץ האור הראשון ואם כן ודאי הן הן המאורות כי החלק כלול בהכל, ובזה מיושב גם כן מה שנברא ונגנז, וזה פירוש יקר.

טור אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן נט: ונהגין באשכנז לחתום כאמור לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו אור חדש על ציון תאיר ונזכה כלנו במהרה לאורו בא"י יוצר המאורות ואין נהגין כן בספרד וכן כתב רש"י שאין לחתום באור העתיד שאינו מעין החתימה לפי שסדרו חז"ל הברכה על אור המתחדש בכל יום ולא על אור העתיד וא"א ה)הרא"ש ז"ל כתב בתשובה דהוי שפיר מעין החתימה ופתיחה דיוצר אור היינו אור שברא הקדוש ברוך הוא בו' ימי בראשית ולא היה העולם כדאי להשתמש בו ונגזז לצדיקים לעתיד לבא ועל אור זה נאמר (ישעיה ס') והלכו גוים לאורך והיינו נמי אור חדש שחדש בו' ימי בראשית שעתיד הקדוש ברוך הוא לחדש לנו ע"כ (וכן דעת רב שרירא גאון שכתב חז"ל מה שכתב רב סעדיה שאין ש"צ רשאי לומר אור חדש על ציון תאיר אין בכך כלום שלא על אותו אור אנו מברכין אלא שהזכרה בעלמא היא.

לפי דברי הכלי יקר הנ"ל: נהירים דברי הטור: שמה שמזכירים את האור הגנוז כי המאורות קיבלו אורם מהאור הגנוז (האור הנברא ביום הראשון) וגם כשמבקשים באור חדש על ציון תאיר הוא מעין הפתיחה ולמה כי מאותו האור שאנחנו מייחלים לו שיחזור ויתגלה.

מדרש תנחומא : (פרשת נח) אור גדול אור שנברא ביום ראשון שגנזו הקדוש ברוך הוא לעמלי תורה .

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק במדבר פרשת במדבר: וכל ברכה אמצעית דשבת הוא על דברי תורה קדשנו וכו' ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך אין טוב אלא תורה (ברכות ה' א) ואין שביעה אלא בדברי תורה דכתיב (קהלת ה', ט') אוהב כסף לא ישבע כסף. ואף שנדרש בגמרא (מכות י' א) על מצוות ובמדרש (דברים רבה ב', כ"ו) נדרש על תורה ומצוות שאין שביעה בהם. רק בשבת שיש התגלות עתיקא אז יש שביעה מהאור כי טוב. ושבת כנגד מדת מלכות מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה שהוא מהאור הראשון שנגנז בתורה שבעל פה. וזה שאמרו שהם כנגד שבעה קולות שאמר דוד על המים היינו על דברי תורה. והמזמור מדבר במתן תורה וכמו שנאמר (תהלים כ"ט, י"א) ה' עוז לעמו יתן ונדרש בגמרא (זבחים קט"ז א) על שעת מתן תורה שנתקבצו כולם אצל בלעם הרשע וכו' ה' למבול ישב אמר להם וכו' ומבקש ליתנה לישראל וכו'.

אליה רבה סימן רצ' : חייב אדם לחדש בכל שבת חידושי תורה כמ"ש הזוהר [ח"ג קעג ע"א], דבמוצאי שבת בחזרת נשמה יתירה למקומה שואל אותה הקדוש ברוך הוא מה חידוש [היה מחדש] בתורה (של"ה סוף דף קל"ד שם ד"ה שינה בשבת).

ועיין ביסוד ושורש העבודה: שכתב שהמחדש בשכלו איזה הנהגה טובה שיתנהג בה כל השבוע אין לך חידושי תורה גדולים מזה

סג "מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' מי ששאל גשמים בברכת השנים אחר שמיני עצרת קודם ז' במר חשון, ונזכר לאחר שסיים הברכה או שסיים תפילתו, מה דינו?

תשובה: נחלקו בזה הפוסקים דעת הגרש"ז אויערבך והגרי"ש אלישיב שאינו חוזר לכיון שסוף סוף זהו זמן הראוי לירידת גשמים ורק מחמת סיבה צדדית תקנו לשאול הגשמים רק מז' במר חשון, אמנם בשם החזו"א כתבו שצריך לחזור ולהתפלל.

ב' מי ששכח להזכיר גשמים בתפילת מעריב של ליל שבת (וגם לא הזכיר מוריד הטל) האם חוזר ומתפלל?

תשובה: הגרעק"א מצדד לומר שאינו חוזר ומתפלל יכון שבדיעבד יוצא אף בתפילת מעין שבע שאומר הש"ץ אף ששם לא מזכירים כלל גשמים (עיין בביאור הלכה סימן קיד ד"ה מחזירין).

זויען בשפוט

א' מוכר שפתח קישוט סוכה ונתן לאישה שתתבונן בו וכיון שהיתה עם בנה הקטן וכשראה את הקישוט משך וקרע מה הדין?

תשובה: האישה פטורה (עיין אור"ח רמ"א שמט') ויש לדון אם יש לצאת ידי שמים.

ב' מה הדין רהיטים של שכנים שעברו דירה לפני ארבע שנים האם מותר להפקירם לצורך פינוי המקלט?

תשובה: מותר, כי זה נקרא אבידה מדעת. (עיין סימן רס"א סק' ד')

אבן העזר

א' האם אישה יכולה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה?

תשובה: כן, (סימן פט' סק' ד')

ב' האם יכולה לחזור בה?

תשובה: יש שני צדדים ברמ"א (סימן פט' סק' ד')

יורה דעה

א' האם ילד בן שתיים עשרה יכול להיות שליח לאביו לטבול כלים ומה הדין אם גדול עמו?

תשובה: לבדו לא יצא ואם גדול עמו יצא. (סימן קכ' סק' יד' ועיין בפסקי תשובות)

ב' מה הדין אם אין מקום למזוזה תחת המשקוף היכן יקבע אותה?

תשובה: בטפח הסמוך למשקוף (עיין רמ"א פט' סק' ב' וכן בשכל טוב אות סט')

"ויכלו השמים והארץ"

הבית הלוי : מה שקורא הפסוק שביתה כי בו שבת היינו שבוראו העולם כפי מה שהיה מקודם בלא התחדשות, ומ"מ הוא בריאה דידוע דבכל רגע השי"ת ממציא כל הנמצאים ממש יש מאין ורגע הראשונה אינו סיבה להנמצאים להרגע שלאחריה רק הוא כמו התחלת הבריאה וכמו שסידרו בברכות יוצר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית כאמור לעושה אורים גדולים כל"ח, דבכל רגע הוא ממציאו העולם יש מאין ונמצא דגם עתה הוא בוראו כמו בששה ימים הראשונים, רק החילוק הוא דבששה ימים ברא בו דבר חדש מה שלא היה בו מקודם וזהו שקראו הפסוק בלשון עשה בהם מלאכה, ומאז והלאה בוראו בכל רגע על התמונה שהיה העולם ברגע הקודם כטבעו וכסידורו בלא שינוי, ומלאכה זו דהיינו בריאה בלא שינוי נקרא בלשון הפסוק שביתה יען כי האדם אינו מרגיש בו עשיית מלאכה וענין זה התחיל בשבת. ויצא מזה דשבת הוא לנו לאות וזכרון דגם עתה דלפי הנראה לעין לכאורה העולם כמנהגו נהג מ"מ אינו עומד מעצמו כמו כל מלאכה של בו"ד דאחר שגמר האומן מלאכתו עומד הכלי בתמונתו מעצמו בלא האומן, רק השי"ת ממציא ומהוה אותו בכל עת ורגע. וזהו שסידרו בברכות יוצר בשבת ביום השביעי התעלה וישב על כסא כבודו, דהיינו הנהגת כל העולם כולו בכל הפרטים שבו.

Beit.horaah.613@gmail.com beisyosefsholem@gmail.com

ניתן להורידה באתר דרשו